

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Sağlık alanında uzaktan öğrenim gören öğrencilerin uygulanan ölçme-değerlendirme yöntemleri ile ilgili görüşlerinin değerlendirilmesi

Murat TEKİN¹ , Musa Armağan UYSAL² , İbrahim UYSAL³ ,
Aycan ÇOLAK UYSAL⁴ , Çetin TORAMAN⁵

¹Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı, Çanakkale,

²Milli Eğitim Bakanlığı Çatalarık Ortaokulu, Muğla,

³Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Çanakkale,

⁴Milli Eğitim Bakanlığı Çatalarık Ortaokulu, Muğla,

⁵Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Eğitimi Anabilim Dalı, Çanakkale.

ÖZET

Amaç: Araştırmanın amacı, sağlık alanında eğitim gören öğrencilerin uzaktan eğitimde uygulanan ölçme ve değerlendirme yöntemleri ile ilgili görüşlerinin değerlendirilmesidir. **Yöntem:** Araştırma kesitsel türde ve betimleme amacıyla yapılan bir araştırmadır. Veriler, uzman görüşleri alınarak hazırlanan 4 açık uçlu ve 14 Likert türünde maddeden oluşan bir anketle elde edilmiştir. Araştırmaya Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Tıp Fakültesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulunda eğitim alan 70 öğrenci katılmıştır. Veriler betimsel istatistikler ve tümevarımsal içerik analizi ile analiz edilmiştir. **Bulgular:** Sağlık eğitimi alan öğrenciler uzaktan eğitim döneminde ölçme ve değerlendirme uygulamalarının motivasyonu arttırmadığını (%40), geri bildirim almanın kolay olmadığını (%45.7), fırsat eşitliği sağlamadığını (%58.6), teknik aksaklıklar nedeniyle sağlıklı yürümediğini (%82.9), uygulamaya dayalı öğrenmeleri ölçemediğini (%77.1), kopyaya neden olduğunu (%50) belirtmiştir. Buna karşın öğrenciler pandemi döneminde e-değerlendirme yapılmasının COVID-19'a karşı korumada etkili olduğunu ve bu yönüyle hastalanmaya karşı stresi azalttığını belirtmiştir. E-değerlendirme sürecinin olumlu yönlerini (kolay, verimli, güzel, yeterli, mantıklı, eşdeğer) belirten öğrencilerin tüm katılımcı öğrencilere oranı %30.7'dir. E-değerlendirme sürecinin olumsuz yönlerini (yetersiz, adaletsiz, verimsiz, belirsiz, berbat, kaygı-stres) belirten öğrencilerin tüm katılımcı öğrencilere oranı %69.3'tür. **Sonuç:** Araştırma sonucunda öğrencilerin uzaktan eğitimde erişim sıkıntılarının olduğu, e-değerlendirmede adaletsizlikler olduğu, kopya ve hileye sıklıkla başvurulduğu gibi olumsuz yanlarının yanı sıra ev ortamından sınava girmenin stresi azalttığı, maddi açıdan katkı sağladığı gibi olumlu etkilerin olduğu belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: uzaktan eğitim, ölçme ve değerlendirme, sağlık eğitimi

ABSTRACT

Evaluation of healthcare students' views on measurement and evaluation methods applied in remote education

Objectives: The aim of this research is to evaluate healthcare students' views on the types of measurement and evaluation methods applied in remote education. **Methods:** This is a cross-sectional and descriptive research. The data were obtained through a survey of 4 open-ended and 14 Likert scale surveys prepared with expert opinions. 70 students from Çanakkale Onsekiz Mart University Faculty of Medicine, Faculty of Health Sciences, Vocational College of Health Services participated in the study. The data were analyzed with descriptive statistics and inductive content analysis. **Results:** Healthcare students noted that during the period of remote education, measurement and evaluation practices did not increase their motivation (40%), these practices did not provide equal opportunities (58.6%), they failed to measure practice-based learning (77.1%), they caused cheating (50%). The students also noted that getting feedback was not easy (45.7%) and they do not perform well due to technical problems (82.9%). On the other hand, students stated that e-assessment during the pandemic period was effective in protecting against COVID-19, and in this respect, it reduced stress against getting sick. The rate of students stating the positive aspects of the e-assessment process (easy, efficient, good, adequate, logical, equivalent) is 30.7% of all participating students. The rate of students stating the negative aspects of the e-assessment process (insufficient, unfair, inefficient, uncertain, awful, anxiety-stress) is 69.3% of all participating students. **Conclusion:** It has been determined that students had access problems in remote education, there were injustices in e-assessment, there were negative effects such as frequent copying and cheating. On the other hand, there were positive effects such as taking the exam from home reduced stress and contributed financially.

Keywords: remote education, assessment, health education

Bu eser Creative Commons
Atıf-Türetilemez 4.0 Uluslararası
Lisansı ile lisanslanmıştır.
© Çanakkale Onsekiz Mart
Üniversitesi 2022

Atf için: Tekin M, Uysal MA, Uysal İ, Çolak Uysal A, Toraman Ç. Sağlık alanında uzaktan öğrenim gören öğrencilerin uygulanan ölçme-değerlendirme yöntemleri ile ilgili görüşlerinin değerlendirilmesi. Troia Med J 2022;3(2):43-47. DOI: 10.55665/troiamedj.1090435

Sorumlu yazar: Çetin TORAMAN
Adres: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Dekanlık Binası, Kat 2 Oda 127, Terzioğlu Yerleşkesi, Çanakkale. E-posta: toramanacademic@gmail.com. Telefon: +905359634181
Geliş tarihi: 20.03.2022, Kabul tarihi: 10.05.2022.

GİRİŞ

Wisconsin Üniversitesi yöneticisi William Lighty tarafından 1892 yılında “uzaktan eğitim (remote education)” terimi ilk kez kullanılmıştır. Tarihte yazışma ile başlayan bu süreç zamanla radyo, televizyon, telefon ve bilgisayar ile devam etmiştir [1]. Uzaktan eğitim öğretmenle öğrencinin neredeyse hiç yüz yüze gelmediği bir eğitim türüdür. Uzaktan eğitim, uzaktan öğrenme, e-egitim, e-öğrenme gibi kavramlar eğitim ortamlarında değişen şartlar ve ihtiyaçlar nedeniyle ortaya çıkmıştır [2]. Uzaktan eğitim özellikle yükseköğretimde zaman ve mekân engellerini ortadan kaldırmak amacıyla geliştirilmiş eğitim türü olarak da tanımlanmaktadır [3].

“Uzaktan eğitim” terimi, ilk günden itibaren öğrencilerin ve öğretmenlerin bir arada bulunmadığı bir eğitim biçimini ifade etmek için kullanılmıştır. Mektup ile başlayıp İnternet ve online öğrenmeyle gelişen uzaktan eğitim yolculuğu, dünya çapında etkili olan COVID-19 salgını ile yeni bir döneme girmiş ve tüm yüz yüze eğitim faaliyetleri uzaktan eğitime ve daha çok salgınla mücadele için okulların/üniversitelerin kapatılması nedeniyle çevrimiçi öğrenme şekline dönüşmüştür. Ancak uzaktan eğitim terimini kullanırken daha itinalı olmakta yarar vardır. Çünkü, uzaktan eğitim, “etkili bir öğrenme ekolojisi oluşturmak için dikkatli planlama, tasarım ve hedefler koymayı gerektiren karmaşık bir süreçtir” [4].

COVID-19 salgını sırasındaki eğitim uygulamaları farklı ülkelerde farklı terimlerle ifade edilmiştir (örneğin; uzaktan eğitim, e-öğrenme, çevrimiçi eğitim, evde eğitim vb.). Uzaktan eğitim, öğretim teknolojisi vb. alanlarda çalışan araştırmacılar, olağan koşullarda gerçekleştirilen uzaktan eğitimden ayırt etmek için bu dönemi "acil uzaktan eğitim" olarak adlandırmayı önermektedir. Acil uzaktan eğitim ile uzaktan eğitim arasındaki dikkate değer fark, birincisinin bir zorunluluk ve ikincisinin bir seçenek olmasından kaynaklanmaktadır. Sonuç olarak adı nasıl kabul edilirse edilsin bu süreç genel olarak eğitim tarihinde, özelde eğitim teknolojisi ve uzaktan eğitim tarihinde istisnai bir dönem olarak geçecek gibi görünmektedir [5]. Acil uzaktan eğitime geçişte herhangi bir hazırlık yapılamaması, pilot uygulamalarla eksikliklerin görülebilmesi eğitim sürecindeki aksaklıkların kendi içerisinde tamamlanması zorunluluğunu doğurmuştur. Teknolojik atılımlar uzaktan eğitimde farklı yaklaşımların oluşmasını sağlamıştır. Yapılan çalışmalar uzaktan eğitimdeki bu gelişim sürecinin bir parçası olan ölçme ve değerlendirmeyi de etkilemiştir. Fakat ölçme ve değerlendirme sürecinin, öğretim süreci kadar ilgi görmemesi gelişimin istenilen düzeyde olmamasına neden olmaktadır. Bu aksaklıkların eğitim alan kişiler üzerindeki etkilerinin ne olacağı ilerleyen yıllarda ortaya çıkacaktır.

Ölçme ve değerlendirme eğitim sürecinin önemli bir parçasıdır. Ölçme gözlenen niteliklerin (değişkenlerin) gözlem sonuçlarının sayı veya sembollerle belirtilmesi iken, değerlendirme ise ölçme sonuçlarını bir ölçütle karşılaştırarak, ölçülen nitelik hakkında bir değer

yargısına (anlamlandırma, karar verme, yorum yapma) varma sürecidir. Eğitimde ölçme bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlardaki gelişimin ne kadar olduğunu ifade etmek için kullanılır. Bilişsel alan, bilgiler ve bilgilerden doğan zihinsel süreçleri, duyuşsal alan duygu ve değerlerle ilgili davranışları, psikomotor alan ise, zihin ile kas koordinasyonu sonucu oluşan davranışları içerir [6]. Uzaktan eğitimde ölçme çeşitli sebeplerden dolayı, bilişsel alanın ölçülmesi şeklinde yapılmaktadır. Bu durum sağlık alanında eğitim gören öğrencilerin edinmesi gereken mesleki beceriler gibi psikomotor yeterliliklerin ölçülmesinde, hasta karşısındaki tutumlarının ölçülmesinde uzaktan eğitimde uygulanan ölçme ve değerlendirmenin yetersiz kaldığı bir gerçektir.

Tıpta yaşanan gelişmeler bu alanda hizmet verecek bireylerin mesleki yeterlilikler ile donanmasını ve yaşam boyu öğrenmeye açık olmalarını zorunlu kılmaktadır. Yaşam boyu süren bu eğitimde hedef toplum gereksinimlerini karşılayacak mesleki yeterliliklere sahip (bilgi, beceri, tutum ve davranış) iyi hekimlerin yetiştirilmesidir [7]. Sağlık alanında eğitim veren kurumların üst düzey bilişsel beceriler, duyuşsal ve psikomotor beceriler boyutunda uygulamalı bir eğitim verdiği düşünüldüğünde sadece bilginin değerlendirilmesinin yeterli olmayacağı açıkça görülmektedir. Bu açıdan özellikle tıp fakültelerinde klinik öncesi dönemde; sadece bilginin değerlendirilmesinde bile yazılı yoklamalar, çoktan seçmeli testler, sözlü yoklamalar, kısa cevaplı testler, sözlü sınavlar ve yapılandırılmış objektif klinik sınavlar gibi farklı ölçme araçları kullanılmaktadır. Fakat COVID-19 sebebiyle uygulanan acil uzaktan eğitimde yukarıda belirtilen yöntemlerin büyük bir çoğunluğu kullanılmamaktadır. Bu yöntemlerin yerine çoktan seçmeli testlerin önemli sınırlılıklarının olmasına karşın uygulamanın ve değerlendirmenin kolay olması bu yöntemin sıklıkla tercih edilmesini sağlamaktadır.

Uzaktan eğitimde uygulanan ölçme ile ilgili öğrenciler tarafından çeşitli eleştiriler getirilmektedir. Mekândan bağımsız olması, öğrencilerin rahat oldukları ortamda sınavlara girmeleri, süre gibi olumlu eleştirilerin yanında, sınavlarda kopya çekilmesi, yeterince geribildirim alınmaması, her öğrencinin aynı imkanlara sahip olmaması gibi olumsuz eleştirilerde yöneltilmektedir. Araştırmada sağlık alanında uzaktan eğitim ile öğrenim görmekte olan öğrencilerin ölçme araç ve yöntemleri, e-değerlendirme ile ilgili görüşlerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

GEREÇ ve YÖNTEM

Araştırma kesitsel türde ve betimleme amacıyla yapılan bir araştırmadır. Kesitsel araştırmalarda araştırmacı zaman içinde belli bir noktada veri elde eder [8]. Kesitsel çalışmalar, tipik olarak, zaman içinde tek bir noktada bir popülasyonun anlık görüntüsünü alır [9]. Bu araştırma Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulunun 03.06.2021 tarih ve 10/26 sayılı kurul kararı ile etik uygunluk almıştır.

Tablo 1. Sağlık eğitimi alan öğrencilerin uzaktan eğitimdeki ölçme ve değerlendirme ile ilgili görüşleri

İfadeler	Katılıyorum		Kısmen katılıyorum		Katılmıyorum	
	n	%	n	%	n	%
1. E-değerlendirmenin yüz yüze yapılan değerlendirmelere göre avantajları fazladır.	8	11.4	35	50	26	37.1
2. E-değerlendirmede mekân sınırının olmaması motivasyonumu artırır.	21	30	20	28.6	28	40
3. E-değerlendirmede hocadan geri bildirim almak kolaydır.	13	18.6	24	34.3	32	45.7
4. E-değerlendirme öğrenciler arasında fırsat eşitliği yaratır.	10	14.3	18	25.7	41	58.6
5. E-değerlendirmede başarımlarım daha yüksektir.	16	22.9	32	45.7	21	30
6. Okul ortamında yapılan sınavlarda daha başarılı olurum.	27	38.6	27	38.6	15	21.4
7. E-değerlendirmede sırasında oluşacak teknik aksaklıklar kaygıya neden olur.	58	82.9	9	12.9	2	2.0
8. E-değerlendirmede uygulanan yöntemler uygulamalı derslerin ölçülmesinde yetersizdir.	54	77.1	10	14.3	5	7.1
9. E-değerlendirme kopya ve hileye yol açar.	35	50	27	38.6	7	10
10. Her öğrencinin kaynaklara erişim imkanının aynı olmaması e-değerlendirmede adaletsizliğe neden olur.	56	80	9	12.9	4	5.7
11. E-değerlendirmedeki başarımlarım dersteki başarımları yansıtır.	8	14.1	28	40	33	47.1
12. E-değerlendirme uygulamalarına sorunsuz biçimde katılabilmek için yeterli teknolojik bilgiye sahibim.	39	55.7	26	37.1	4	5.7
13. Çoktan seçmeli testler gibi kısa sürede uygulanan e-değerlendirme yöntemleri yerine uzun sürede tamamlanan ödev, portfolyo, araştırma gibi yöntemler kullanılması tercih ederim.	14	20	21	30	34	48.6
14. E-değerlendirme sırasında ortaya çıkabilecek kopya engellenebilir.	11	15.7	32	45.7	26	37.1

Katılımcılar

Araştırmada uygun örneklem yöntemi kullanılmıştır. Uygun örnekleme (convenience) yöntemi kolay veri elde edilebilir katılımcılarla çalışma esasına dayanmaktadır [10-12]. Araştırmaya Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Tıp Fakültesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulunda eğitim alan 70 öğrenci katılmıştır. Katılan öğrencilerin 35'i (%50) Tıp Fakültesi, 12'si (%17) Sağlık Bilimleri Fakültesi ve 23'ü (%33) Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencisidir.

Veri toplama aracı

Araştırmada veriler anketle elde edilmiştir. Anket oluşturulurken anketin araştırma amacına uygunluğunu belirlemek için uzman görüşünden yararlanılmıştır. Veri toplama uygulaması öncesinde deneme uygulaması yapılmamış yalnızca uzman görüşleri ile anketin uygunluğu tespit edilmiştir. Ankette 14 Likert türünde ifade (madde) ve ek olarak görüşlerin daha açık belirtilebilmesine yardımcı olacak 4 açık uçlu soruya yer verilmiştir. Likert türündeki 14 maddenin yanıt seti "katılmıyorum", "kısmen katılıyorum" ve "katılıyorum" biçiminde hazırlanmıştır. Araştırma pandemi döneminde yürütüldüğü için teması ve riski azaltmak bakımından anket Google Forms üzerinde yapılandırılmış ve katılımcılardan bu yolla veri elde edilmiştir.

Verilerin analizi

Likert türünde yapılandırılmış 14 maddenin analizinde yüzde, frekans gibi betimleyici istatistikler kullanılmıştır. Sonda yer alan 4 açık uçlu maddenin analizleri ise literatürde önerildiği gibi içerik analizi ile analiz edilmiştir. İçerik analizinde Mayring'in önerdiği tümevarımsal içerik analizi kullanılmıştır [13].

BULGULAR

Öğrencilerin Likert türündeki 14 ifadeye (maddeye) verdikleri yanıtlar frekans ve yüzdeleri belirlenmiştir. Sonuçlar Tablo 1'de sunulmuştur.

Öğrencilerin uzaktan eğitim döneminde online ortamda aldıkları öğrenimin sonunda gerçekleştirilen ölçme ve değerlendirme (e-değerlendirme) hakkındaki görüşleri incelendiğinde, öğrencilerin %50'sinin e-değerlendirmenin yüz yüze yapılan değerlendirmelere göre avantajları fazlalığı konusunda kararsız oldukları belirlenmiştir. %40'ının e-değerlendirmede mekân sınırının olmamasının motivasyonu artırdığına katılmadıkları saptanmıştır. Öğrenciler %45.7 oranında e-değerlendirmede hocadan geri bildirim almanın kolay olmadığını düşünmüştür. Öğrencilerin %58.6'sının e-değerlendirmenin öğrenciler arasında fırsat eşitliği yaratmadığını düşündükleri belirlenmiştir. %45.7'si e-değerlendirmede başarısının daha yüksek olması konusunda kararsızdır. %38,6'sı okul ortamında yapılan sınavlarda daha başarılı olduğunu düşünmekte iken %38,6'sı bu konuda kararsızdır. Öğrenciler %82.9 oranında e-değerlendirme sırasında oluşacak teknik aksaklıklardan kaygı yaşamıştır. Öğrencilerin %77.1'i e-değerlendirmede uygulanan yöntemlerin uygulamalı derslerin ölçülmesinde yetersiz olduğunu düşünmektedir. %50 oranında e-değerlendirmenin kopya ve hileye yol açtığını düşünmektedir. %80'i her öğrencinin kaynaklara erişim imkanının aynı olmaması e-değerlendirmede adaletsizliğe neden olur kanaatinde-dir. %47.1'i e-değerlendirmedeki başarısının dersteki başarısını yansıttığına katılmamıştır. Öğrenciler %47.1 oranında e-değerlendirme uygulamalarına sorunsuz biçimde katılabilecek yeterli teknolojik bilgiye sahip olduğunu belirtmiştir. %48.6'sı çoktan seçmeli testler gibi kısa sürede uygulanan e-değerlendirme yöntemle-

ri yerine uzun sürede tamamlanan ödev, portfolyo, araştırma gibi yöntemler kullanılmasını tercih etmedikleri belirlenmiştir. %45.7'si e-değerlendirme sırasında ortaya çıkabilecek kopya engellenebilir konusunda kararsızdır.

Ankette kullanılan 4 açık uçlu soruya katılımcıların verdikleri yanıtlar analiz edilmiştir. Öğrencilerin e-değerlendirmeye ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi için sorulan ilk açık uçlu soru "e-değerlendirme sürecini bir sözcük ile tanımlayacak olsanız bu sözcük ne olurdu?" sorusudur. Sağlık alanında eğitim alan öğrenciler e-değerlendirme sürecini 14 farklı kod ve iki tema ile tanımlamışlardır. Birinci tema e-değerlendirme sürecinin olumlu yönlerini (kolay, verimli, güzel, yeterli, mantıklı, eşdeğer) göstermiştir ve bu temada görüş belirten öğrencilerin tüm katılımcı öğrencilere oranı %30.7'dir İkinci tema e-değerlendirme sürecinin olumsuz yönlerini (yetersiz, adaletsiz, verimsiz, belirsiz, berbat, kaygı-stres) göstermiştir ve bu temada görüş belirten öğrencilerin tüm katılımcı öğrencilere oranı %69.3'tür.

"COVID-19 pandemisi nedeniyle eğitim sistemi, hazır olmadığı acil ve zorunlu uzaktan öğretimle karşı karşıya kalmıştır. Bu dönemde yapılan ölçme ve değerlendirme uygulamalarının sizce olumlu yönleri nelerdir?" sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplar incelendiğinde üç tema ortaya çıkmıştır. Birinci tema sınavların ev ortamında yapılmasının olumlu yönleri olmuştur. Bu temada öğrenciler; sınavların ev ortamında yapılmasının okulda yapılan sınavlara göre daha az stres yarattığı, sosyal hayata daha fazla zaman ayırdıklarını ve maddi olarak kazanç sağladıklarını belirtmişlerdir. İkinci tema e-değerlendirme sürecinin sağlık açısından olumlu olmasıdır. Bu temada; pandemi sürecinde öğrencilerin kalabalıktan uzakta sınava girmelerinin sağlık açısından olumlu olduklarını belirtmişlerdir. Hastalığa yakalanan öğrenciler sınavlarını kaçırmadıklarını ve evlerinden sınavlara girebildiklerini belirtmişlerdir. Üçüncü tema online içeriklerin faydalı yönleri olmuştur. Bu temada uzaktan eğitimde, öğrencilerin ev ortamında ders kayıtlarını tekrar izleyebildikleri ve bu sayede e-değerlendirmede daha başarılı olduklarını belirtmişlerdir.

"Bu dönemde yapılan ölçme ve değerlendirme uygulamalarının sizce olumsuz yönleri nelerdir?" sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplar incelendiğinde üç tema

Tablo 2. Ölçme araç ve yöntemlerine ilişkin öğrencilerin tercihleri.

Ölçme araç ve yöntemi	n	%
Çoktan seçmeli testler	65	34.8
Doğru-yanlış soruları	32	17.1
Kısa cevaplı sorular	24	12.8
Boşluk doldurma	21	11.2
Açık uçlu sorular	9	4.8
Rapor	4.2	1
Forum-tartışma	9	4.8
Akran değerlendirilmesi	1	0.5
Ödev	21	11.2
Portfolyo	1	0.5

ortaya çıkmıştır. İlk tema adaletsizlik ve erişimdir; öğrenciler e-değerlendirmede hile ve kopyanın çok olduğunu ve önlenemediğini belirtmişlerdir. Erişim sıkıntısının olması her öğrencinin aynı imkanlara sahip olmaması ve bilen/bilmeyen öğrencilerin ayırt edilememesinin adaletsizliğe sebep olduğunu belirtmişlerdir. İkinci tema uygulamalı derslerin ölçme ve değerlendirmesinin yetersizliği olmuştur. Bu temada öğrenciler, pratiğe dayalı derslerin ölçülmesinde yetersiz kaldığını ve bu derslerdeki öğrenim hedeflerine ulaşamadıklarını, bu durumun meslek hayatlarında başarısızlık yaratacağı kaygısına neden olduğunu belirtmişlerdir. Üçüncü tema motivasyon düşüklüğü ve yanlış değerlendirme olmuştur. Bu temada; öğrenciler uzaktan eğitimde yeterince motive olamadıklarını ve bu durumun sınavlarda başarısız olmalarına sebep olduklarını, öğretim üyelerinin uzaktan eğitime hazır olmadıklarını, ölçme yöntemlerinin yetersiz ve yanlış bulduklarını belirtmişlerdir.

Katılımcılara yöneltilen son açık uçlu soruda "e-değerlendirmede geleneksel değerlendirmeye göre daha başarılıyım ya da başarısızım" sorusuna cevap vermeleri ve nedenini açıklamaları istenmiştir. Verilen cevaplar kodlara ayrılarak incelendiğinde üç temaya ulaşılmıştır. Birinci tema; e-değerlendirmede daha başarılı olmak olmuştur. Bu temada, başarılı olmalarının sebebini derslerin tekrar izlenebilmesi, yüz yüze yapılan sınavlara göre daha kolay olması, geniş zaman aralığı, kopya çekilme imkânı olarak belirtmişlerdir. İkinci tema ne başarılı ne de başarısızım olmuştur. Öğrenciler motivasyonlarının yüksek olduğunu ve online, yüz yüze eğitimde bu durumun değişiklik göstermediğini belirtmişlerdir. Üçüncü tema "e-değerlendirme sürecinde daha başarısız oldum" olmuştur. Öğrenciler online eğitimin yetersiz olduğunu, bunun sonucu olarak da e-değerlendirmede de başarısız olduklarını belirtmişlerdir. Öğretim üyelerinin e-değerlendirmede daha zor sorular sorduklarını, değerlendirme için sürekli ödev istediklerini, ödevlerin karmaşık ve çok zaman aldığını belirttiler. Erişim sıkıntısı yaşadıkları ve bu sıkıntının sınav esnasında stres yarattığını ve bu nedenle başarısız olduklarını da ifade etmişlerdir.

Öğrencileri uzaktan eğitimde hangi ölçme değerlendirme yöntemlerini tercih ettiklerini belirlemek için "Uygulanan e-değerlendirme yöntemlerinden hangisini ya da hangilerini tercih edersiniz?" sorusu yöneltilmiştir. Verilen yanıtlar Tablo 2'de özetlenmiştir.

Sağlık alanında eğitim alan öğrenciler tarafından en çok tercih edilen ölçme yöntemi %34.8 ile çoktan seçmeli test olurken, doğru-yanlış sorularını, kısa cevaplı soruları, boşluk doldurma sorularını, ödev yöntemleri de en çok tercih edilen yöntemlerdendir. Buna karşın akran değerlendirmesi, rapor, portfolyo en az tercih edilen ölçme yöntemleridir.

TARTIŞMA

Bu çalışmada e-değerlendirme ile ilgili öğrenci görüşleri alınarak öğrenciler gözünden e-değerlendirmenin olumlu ve olumsuz yönlerinin orta-

ya konulması ve uzaktan eğitim sürecine katkı sağlanması düşünülmektedir.

Son yıllardaki teknolojik gelişmeler göz önüne alındığında yeni neslin teknoloji ile doğdukları ve kullanım konusunda doğuştan gelen bir tecrübeleri olduğu bir gerçektir. Uzaktan eğitimde karşılaşılabilecek teknolojik zorlukların kolay aşabilecekleri düşünülebilir. Demirli'nin yaptığı çalışma bu fikri desteklemektedir [14].

E-değerlendirmenin olumsuz yönlerinden bir tanesinin erişim sıkıntısı olduğu belirlenmiş, erişim sıkıntısı çeken öğrencilerin sınavlarda stres yaşadıkları ve bu nedenle başarısız oldukları belirlenmiştir. Erişim konusunda sıkıntısı olmayan öğrenciler ise her türlü bilgiye daha kolay ulaştıkları bu durumun da adaletsizliğe neden olduğu belirlenmiştir.

"E-değerlendirmede geleneksel değerlendirmeye göre daha başarılıyım ya da başarısızım", nedenini açıklıyoruz. "E-değerlendirmede başarımlarım daha yüksektir", "Okul ortamında yapılan sınavlarda daha başarılıyım" soruları ile öğrencilerin hangi uygulamada daha başarılı oldukları sorgulanmıştır. Öğrencilerin verdikleri cevaplar incelendiğinde e-değerlendirme ve yüz yüze yapılan değerlendirme oranları birbirlerine çok yakın bulunmuştur. Motivasyonu yüksek olan öğrenciler e-değerlendirme ve yüz yüze yapılan sınavlarda aynı oranda başarılı olduklarını belirtmişlerdir. Castillo Merino ve Serradell Lopez'in yaptıkları çalışmada öğrenci başarısının en önemli etkeni olarak motivasyon olduğunu belirtmiştir [15].

Karadağ çalışmasında yurtdışındaki büyük üniversitelerde öğrencilerin değerlendirilmesinde birden fazla yöntem kullanıldığını ve değerlendirmenin yıl içerisinde sürekli olduğunu belirtmiştir [16]. Yaptığımız çalışmada öğrenciler yapılan ölçme ve değerlendirmeyle yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.

Sonuç olarak; sağlık eğitimi alan öğrenciler uzaktan eğitim döneminde ölçme ve değerlendirme uygulama-

larının motivasyonu arttırmadığını, geri bildirim almanın kolay olmadığını, fırsat eşitliği sağlamadığını, teknik aksaklıklar nedeniyle sağlıklı yürümediğini, uygulamaya dayalı öğrenmeleri ölçemediğini, kopyaya neden olduğunu belirtmiştir. Öğrenciler uzaktan eğitim döneminde ölçme ve değerlendirme uygulamalarının öğrencileri COVID-19'a karşı korumada etkili olduğunu ve bu yönüyle hastalanmaya karşı stresi azalttığını belirtmiştir. E-değerlendirme sürecinin olumlu yönlerini öne çıkaran öğrencilerin tüm katılımcı öğrencilere oranı %30.7 iken olumsuz yönlerini öne çıkaran öğrencilerin tüm katılımcı öğrencilere oranı %69.3'tür. Özetle öğrenciler uzaktan eğitimde ölçme ve değerlendirmeye dair erişim sıkıntıları, e-değerlendirmede adaletsizlikler, kopya ve hileyle sıklıkla başvurma gibi olumsuz yanları; ev ortamından sınava girmenin stresi azaltılması, maddi açıdan katkı sağlaması gibi olumlu yanları olduğunu belirtmiştir. Bu araştırma sınırlı bir örneklem üzerinde gerçekleştirildi. Ancak pandemi döneminde uzaktan eğitimde ölçme ve değerlendirme uygulamalarına neredeyse ülkedeki tüm öğrenciler maruz kaldı. Durum hakkında daha gerçekçi yorumların yapılabilmesi bakımından Türkiye'nin başka üniversitelerindeki sağlık bilimi eğitimi alan öğrencilerin de pandemi döneminde ölçme ve değerlendirme uygulamalarına dair düşüncelerinin alınması önerilir. Gelecekte pandemi dönemine benzer durumlarla karşılaşması durumunda karar vericilere fikir verebilmek için uzaktan eğitimde ölçme ve değerlendirme uygulamalarına dair öğrenci değerlendirmelerinin öğrenenlerin öğrenme tercihleri, uzaktan öğrenmeye yönelik tutumlar, teknoloji kabullü, uzaktan eğitimden memnuniyet vb. değişkenlerle birlikte değerlendirilerek sonuçlar ortaya konulması önerilir.

Çıkar çatışması: Yok

Finansal destek: Yok

KAYNAKLAR

1. Kaya Z. Uzaktan eğitim. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2002.
2. Demir E. Uzaktan eğitime genel bir bakış. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 2016;39:203-212.
3. Cevizci A. Eğitim sözlüğü. İstanbul: Say Yayınları, 2010.
4. Bozkurt A. Sharma RC. Emergency remote teaching in a time of global crisis due to Corona Virus pandemic. Asian Journal of Distance Education 2020;15(1):1-6.
5. Yıldırım K. Lessons from an exceptional distance education experience. Alanyazın 2020;1(1):7-15.
6. Gelbal S. Ölçme ve değerlendirme. Eskişehir: Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 1802. 2013.
7. Frankford DM. Patterson MA. Konrad TR. Transforming practice organizations to fosterlifelong learning and commitment to medical professionalism. Academic Medicine 2000;75:708-717.
8. Creswell JW. Educational research. Boston: Pearson, 2012.
9. Aschengrau A, Seage III GR. Essentials of epidemiology in public health. Burlington: Jones & Bartlett Learning, 2020.

10. Maxwell JA. Qualitative research design: An interactive approach. Thousand Oaks, CA: Sage Publications, 1996.
11. Patton MQ. Qualitative evaluation & research methods. Newbury Park, CA: Sage Publications, 2002.
12. Yıldırım A. Şimşek H. Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2011.
13. Mayring P. Qualitative content analysis: Theoretical background and procedures. Bikner-Ahsbahs A, Knipping C, Presmeg N (Eds). Examples of Methodology and Methods. New York London: Springer Dordrecht Heidelberg, 2015, pp:365-380.
14. Demirli C. Elektronik portfolyo öğretim sürecinin öğrenen tutumlarına ve öğrenme algılarına etkisi. Doktora Tezi. Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Elazığ. 2007.
15. Castillo Merino D. Serradell Lopez E. An analysis of the determinants of students' performance in e-learning. Computers in Human Behavior 2014;30(1):476-484.
16. Karadağ N. Açık ve uzaktan eğitimde ölçme ve değerlendirme: Mega üniversitelerdeki uygulamalar. Doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Eskişehir. 2014.